

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

WWW.UNILIB.RS.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а.вр.

БРОЈ 13. У Новоме Саду, 7. априла 1860. **ГОД. III.**

Мисля о школи и учителѣма.

XXI.

Одреченѣ учимельска добродешель.

Ко оће учитель да будне, мора се многогъ одрећи много прегорети умети, и мора се овомъ зарана обвикнути, да му наравлю будне. Учителска е служба увекъ и у најповольнѣмъ околностима служба трпљива и одречена; и когодъ за ово срца и снаге у себи неосећа, нека се службе ове остави, еръ му неће благослова донети. А снагу за ову службу неће нико добити овде ни одъ люди, него одозго, и изъ науке оногъ, што вели: я самъ путь, истина и животъ, одъ оногъ, што е образацъ сви учителя био, и највише претрпио.

И когодъ оће учитель да изображава, нека ово врло на срце прими, да неби тешку одговорностъ на себе навукао, и нека своимъ примеромъ огледало и светило ове добродетельи будне, да неби грехъ неопроштени на себе узео.

Са овимъ одрокомъ немисли се, да онъ свомъ срцу насилѣ чини, и да свою волю зароби; еръ са овимъ ние много поможено, него да своевољно и доброхотно прегорева све оно, што само спољашностъ а не езгру живота сачинява, а да се држи само оногъ, што е вечно, никадъ неизгубимо, и да се радуе овим, да само овимъ себе срећна осећа и цени.

Одреченю нека се привикава штогодъ рание бити

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

може, никадъ овимъ преравити неће, а часкомъ за-
касниати може, па тешко нѣму онда, ако необикне, а
овамо трпнати мора.

Кои човекъ о својој волји и власти живи, може
много волю и жељу своју протерати, и много удоволь-
ство себи учинити; али ко е наместенъ, да друге учи
и руководи, тај мора и кадаръ бити много прегорети
и многогъ се одрећи, другчие никадъ благослова не-
дочека, него све едно зло за другимъ, и одну беду за
другомъ, докъ самъ себе неупропасти.

О Храму Божијемъ, о свештенимъ сасудовима и одеждама.

(Една лекція за псалтирце.)

Ова речъ црква узима се у трострукомъ значеню.
Прво значи скупштину своју людій, кои у единству
вере любви и надежде живе подъ едномъ главомъ
Иисусомъ Христомъ, кои едако у Бога верую, кои
еданъ законъ любви испуњавати паште се, и кои на-
дежду на животъ вечный имаю. — У овомъ значеню
узима се црква у деветомъ члену вере, где се она
назива едина, света саборна и апостолска црква. *Друго*,
речъ црква значи тело, или храмъ душе, тако е Хри-
стосъ Спаситель свое тѣло назвао црквомъ, кадъ е
рекао: „Я могу разорити ову цркву и за три дана
сазидати ю.“ — *Треће*, црква значи онај домъ где
се Християни на обшту богомолю сабираю, где се св.
служба божія свршуе, и где се света наука Спасите-
лѣва людма пропева. У овомъ смислу назива се
црква и храмъ или домъ Божиј.

Црква се дели на три оделена на женску цркву, мушк. цркву, и на олтаръ.

Олтаръ е најсветіе место у цркви, онъ е на источној страни цркве, а значи онај вертепъ гдѣ се Исусъ родио, и оно место гдѣ е распетъ, и онај гробъ гдѣ е саранѣнъ быо. — Частна трапеза стол на сред олтара и значи престолъ Божій, гробъ Христовъ, и ону трапезу на којој е Исусъ тайну вечеру са ученицима своима држао. Покривала на частној трапези значе плаштаницу съ којомъ беше у гробу обавито тело Спасителъво. Четири стуба на којима стои частна трапеза значе четири евангелиста. — Съ леве стране трапезе стои Жертвеникъ или проскомидія, коя представя Витлеемъ мѣсто рођеня Христоваго, и самый онај вертепъ, у комъ се Исусъ родио, и Назаретъ мѣсто гдѣ е Христосъ одрастао. Покровцы на жертвенику значе целене, у којима Спасителъ као дете по віенъ лежаше, а звездаца значи ону звезду коя е стајала надъ местомъ гдѣ се Исусъ родио. — Сударъ или ваздухъ значи оно покривало, съ којимъ е лице Христово у гробу покривено было.

Кадіоница значи човечество Исуса Христа; а ватра у нъој представя намъ божество Нъгово. Димъ мирисавый значи духовный мирисъ дарова духа светогъ. Тамянь е знаменъ оныхъ дарова, кое источни мудраци Христу принесоме. —

Путиръ и дискосъ значе ону чашу и онај тањиръ што е на тайној вечери предъ Христомъ стајало.

Амвонъ значи онај каменъ што е одъ гроба Христоваго одвалѣнъ быо, и на комъ е седећи ангелъ мироносицама блавестію васкресеніе Христово. Зато и данасъ ђаконъ свето еванџелие чита на амвону, и зато и свещтеникъ съ амвона проповеда слово Божіе.

Владика кадъ служи представя самогъ Христа

Спасителя. Свештеници представляю апостоле; а ђакони представляю ангеле.

Свака одежа свештеничка има свое значенъ: *Сшихаръ* белый значи светлость Божіе благодати и радость и чистоту духовну, а црвеный и црный сти-харъ значи страданъ Христово.

Фелонъ значи ону црвену хальину у којой су се Христу Іудеи ругали, кадъ су га мучили. *Ешишрахиль* значи благодать, кою Богъ свештенику дае. *Поясъ* е знакъ духовне крепости и непорочногъ живота, съ коимъ е мора бити украшенъ православный свештеникъ. *Наруковице* есу за споменъ оныхъ ужета с' коима е Христовъ одъ Іудея везанъ быо. *Набедреникъ* или прибедреникъ есть знаменъ духовнога мача, т. е. снаге духовне и ревности проповедничке съ којомъ треба да е свештеникъ наоружанъ. Набедреникъ е знакъ отличія, когга носе протосинѣли, архимандрити и владике. —

У место фелона владике служе у *Сакосу*, кои е знаменъ смиренности. Главный знакъ владичиногъ достоинства есть *омфоръ* или *нарамникъ*, значи изгубльну природу човечію, кою е Спаситель обновіо и привео къ отцу небесномъ, као што пастиръ изгубльно ягнѣ тражи, па кадъ га нађе узима га на свое раме, и носи у стадо. Іоштъ значи омофоръ и благо яго Христово (ярамъ Христовъ), кое треба да на себе узме онај кои Христу слѣдовати жели. Митра архиерейска или круна есть знаменъ найвыще власти свештеничке, а *жезаль* или *шшака* у руци владичиној значи нѣгову пастирску дужность.

Владика благосиля народъ држећи у десной руци три а у левой две свеће. — Оне три свеће у одномъ свећняку означую тайну свете троице, а ове две о-

значую две природе у Христу божествену и човеческу. *)

Податци

за повѣстницу града Сомбора, а одъ части и средиѣ Бачке.

Найстарія повѣстница области Бачке тамомъ неизвѣстности покривена е. Има ихъ кои држе да е у предѣлу Бачке или Баната было велико оно езеро, кое су римляни бѣлымъ моремъ (Mare album) називали и за владе Траянове у Црно Море пропустили. Юштъ за римскогъ доба живили су у предѣлу између Дунава и Тисе Языги, противъ коихъ су Римляни ратовали и за обрану свое границе шанцеве оне, кои се одъ Чугуга па до Опатина простиру саградили.

За времена првихъ Унгарскихъ краљѣва спомињ се већ област Бачка као жупанія те краљѣвине, и у нѣоизи подъ краљѣмъ Соломономъ беше жупанъ Србинъ нѣкій по имену Видъ. Ово намъ дае мыслити да су већ у то време Србљи у Бачкой живили. За владе краля Сигисмунда доселили су се изъ Далмаціе и изъ осталихъ србскихъ краѣва где Турчинъ владаше многи Србљи у Бачку, међу свою одъ старине овде стануюћу браћу. У устима србскогъ народа у Бачкой живи и сада споменъ Матіе Корвина краля Унгарскогъ подъ коимъ се Бачка све већма населявала дошляцима изъ Босне и Србіе, и подъ коимъ су предци наши чудеса

*) Ову лекцію не треба овако приповедајући деца изговорити, него имъ ваља показати сваки предметъ у цркви, или што се владичаскихъ одежда тиче на икони, па онда питаня задавати и наводити да деца сама погоде где могу, значенъ свакогъ поединогъ предмета. Што добро непогоде, или незнаю никако; то имъ треба казати.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

храбрости починили біюћи боякъ подъ заставама Унгарскимъ, а подъ своимъ собственымъ храбримъ воѣама.

Пре бытке кодъ Мухача споминѣ се у Лѣтописима Унгарскимъ кнежевска породица Szobor, или Соборъ коя е господарила у байскомъ спахилуку, и коя е може быти име носила одъ места Сомбора, за кои се ямачно знаде, да е пре нашастія турскога у ове землѣ постојао.

Име Сомборъ Маѣари доводе одъ некаквога Маѣарскогъ воѣе и брата ердельскога кнеза Буле, кои се Зомборъ звао, али ово е сасвимъ неосновано, веѣъ и по томе што се мѣсто то одъ старосѣдіоца неназива Зомборъ него Сомборъ или по старимъ писемама Сонборъ. Сматраюћи на ту околностъ што у Сомбору одъ прастарыхъ времена Срби живе, и што е Сомборъ одъ постанка па до садашнѣга дана средоточніе многихъ унаоколо налазећихъ се селишта, држимъ да име то долази одъ Сѣборъ, Саборъ, или Соборъ, одъ куда е после постало Сонборъ, а на последку Сомборъ. Име Зомборъ првый путъ долази у писемама одъ вармеѣе Бачке год. 1746. писаныма. Данашњимъ даномъ Србљи и Бунѣвци зову ово свое мѣсто Сомбор, а Маѣари и Нѣмци Зомборъ. *)

После несреѣне бытке на мухачкомъ полю год. 1526, када е турекій царъ Сольманъ Угарску войску разбіо, и када се земля угарска на две странке подѣли, Србљи бачвани држали су страну законитомъ краљу Фердинанду I, и подъ нѣговымъ заставама били су боякъ како съ Турцима тако и са домаћимъ бунтовницима. Године 1541, после многогъ крвопролитія,

*) У горѣмъ Банату недалеко одъ Сегедина има мало неко село кое се зове Зомборъ. У Землинској жупаніи налази се такоѣе варошица Зомборъ. У Хеличној имаде мѣсто Самборъ, а у Хрватској Самоборъ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

освое Турци Сомборъ, и одъ тога времена постане ово мѣсто турска утврђена варошь, у којој беше столица пашина. Сомборъ е подъ Турчиномъ био многлюдна и важна варошь. Средоточіе му е была велика кула која и сада постои и која е можда јоштъ одъ предтурскихъ времена заостала. Дворъ пашинъ био е у тако названој пашиној улици. *) Ту недалеко была е и купка турска, а цамія имали су у Сомбору Турци шесть или седамъ. Една е одъ тыхъ была на мѣсту гдѣ е светопредтечева црква наша. Стари люди казую, да е ту јоштъ пре Турака была црква православна, коју су Турци потурчили, а Србљи по изгнанію Турака опетъ посветили на славу Христову. Мѣста гдѣ су цаміе были, знаю се и данасъ, и кодъ сваке налазе се силне кости одъ посаранъиваныхъ тамо Турака. **)

Кадъ су Турци Сомборъ освоили Срби се разбѣгну и многи се разселе ковкуда, а други остану у околини и настане се на селиштама. Ту су они Турцима радили и данакъ давали али притомъ имали су свое собствене кнезове. Сва е прилика да су јоштъ за владе Турске на источној страни дољнѣ вароши Србљи као занатліе и трговци становали и своју црквицу посвећену светоме Бурђу ту имали. Они Србљи, кои су изванъ шанца у околини сомборској живили, чинили су у време бурныхъ ратова вѣрне услуге своимъ законитымъ владоцима Ћесарима. Тако се за владе Фердинанда II. са своихъ юначкихъ дѣла одликовао.

*) Садашня кућа грађанина I. Марковића.

**) У рукопису латинскомъ сомборскогъ римскогъ пароха Слатковића одъ год. 1780. спомињу се на ови мести цаміе: Гди е светопредтечева црква; у садашњој поштанској улици; гди е школеко здание; у главној улици гдѣ е Бузачићева кућа; на месту гдѣ е садъ вармејска кућа, и гдѣ е Марковъ крижъ. По преданію была е и садашня капела св. Ивана Непомука; турска текія.

у горњој Бачкој жупанъ Латиновићъ, и нѣгова юначка породица, а у средњој Бачкој знатанъ е био славный капетанъ србскій Стефанъ Путникъ, кои е одъ истога цара за племиѣа припознатъ био. Породица Путникова у овој околини звала се Радуловомъ, одъ првога основателя свогъ Радула, кои се изъ Баната у ове краеве доселио. По преданію, тай Радуль био е господаръ тврдинѣ Ердутске, коя е съ оне стране Дунава у Славоніи; одатле управляо е онъ и нѣгово храбро потомство у то време са Србскимъ четама, ков су Турке узнемиривале, и чинію многа добра изъ турскихъ земаля у Славонію и Бачку изсељавајућимъ се србскимъ породицама. Една грана ове породице настани се доцнѣе у Банату, и даде народу нашемъ знаменитогъ и славногъ митрополита Мойсея Путника, и владику пакрачкогъ Јосифа Путника; друга грана Путникове породице, коя се у Сомбору настанила была, прешла е около средине прошастога вѣка у римску вѣру.

По преданію, ков се у народу задржало прелазили су у разна времена овамо селећи се Србљи преко Дунава кодъ Ердута, и многи неимајући чамаца превозили су се на разасртъгъ биволскимъ кожама. Неки одъ тыхъ доселѣника бавили су се найпре негдѣ у Славоніи за дуже времена, па текъ онда су одтуда прешли. Ово се преданіе међу жителѣима горнѣ ва роши сомборске и буковачкогъ селишта налази. Приповеда се да е старогъ некогъ свештеника, кога е домаѣа задруга, приликомъ сеобе, у Славоніи оставила была, кѣи нѣгова, кою су Музомъ звали, на биволској кожи преко Дунава пренела. Еданъ одъ потомака тога свештеника, кои е такође свештеникъ био, имао е много ране, и у време глади и турскихъ збегова у другој половини седамнајстога вѣка, млео е на едномъ жрваню своіомъ собственомъ рукомъ бунгуръ,

на в сѣ нѣме свое хришћане преранѣвао. Збогъ тога се нѣгова дѣца прозвала Бунгоровићи. Тога имена свештеничка породица давала е многе честите свештенике свето предтечевой цркви сомборской. Последній мушкій потомакъ нѣнъ быо е вретный учитель, катихета и парохъ свето Георгіевске цркве сомборске Атанасіе Зарићъ, о коме ће доцнѣ рѣчь бити.

За владе Турске постојала е на южной страни хатара сомборскогъ у предѣлу, кои се зове градина, на едномъ брежулку православна црква, коя беше шанцемъ обграђена. Место то познато е подъ именемъ *Клиса* (црква), а околна племена Радовићи, Вукићевићи и Жарковчаци веле да е ту по казиваню нѣиховыхъ старыхъ некада црква была. *) Я самъ негдѣ читао или слушао, да е пре Чарноевићевогъ преселенія у средной Бачкой у некомъ мѣсту постојала столица нашего владике, на зато усуђуемъ се нагађати, неће ли ова *Клиса*, то мѣсто бити? Исто тако са сѣверне стране на по сата одъ вароши има една нѣвакою народъ зове црквина и прича да е ту некада православна црква была.

Са онымъ доселѣницима кои су се изъ Босне овамо доселили дошло е и неколико фратрова босанскихъ, кои су свою цркву найпре у средини предѣла Градине, (гдѣ и сада бунѣвачке породице: Матарѣи, Богишићи, Чувардићи, Марковићи и Пекановићи ставую), а после у предградю Селенчи имали. Францишкани ови ишли су у народномъ одѣлу, и поучавали су люде идући одъ куће до куће и одъ стана до стана, а неделомъ после подне долазили су на састанке, гдѣ се коло играло, и ту су люде световали и учили Богу се молити.

*) И садъ е клиса башъ на међи између нѣве, кою уживаю наша и римска црквена община.

Около год. 1675-те сомборски Србљи и Бунѣвци сдруженимъ сылама нападну на свое угнѣтателъ Турке, и борили су се съ нѣма све до год. 1687. съ променьливомъ среѣомъ. То време борбе познато е у Сомбору подъ именовъ *Турскій збегъ*, и готово у свакой кући има сказкѣй о томе збегу. Борба съ домаѣимъ Турцима морала е быти люта и жестока. Одъ южне и западне стране вароши налазе се као у некомъ полукругу високе округле умке или ти брежуљци за ков се вели да су турски и хришћански шанцеви, или могиле погинувшихъ юнака. У време овога збегаморила е овдѣ такоѣе и куга. *) Пошто войска цара Леополда првогъ Будимъ освои, и Турци изъ горнѣихъ предѣла Угарске суновратъ бегати почну, нѣ веѣъ выше было останка ни сомборскимъ Турцима, они буду одъ Србаля конечно потучени и принуѣени да свою варошь оставе и преко Дунава и Саве беже. Приповѣда се, да су ихъ одавдѣ напоследку жене съ преслицама разтѣрале и развѣяле. Београдске године (тако се у Сомбору зове ратъ цара Јосифа II. с' Турцима) кадъ су Сомборци у Београдъ храну и сено войсци царской носили, запыта еданъ старый београдскій Турчинъ Сомборца некогъ, одъ куда е, и кадъ чуе за Сомборъ, мане главомъ на рекне: Сомборъ е проклето ѣаурско мѣсто, тамо су Србљи наше три паше обѣсили. Ово самъ у дѣтиньству свомъ одъ едне старице слушао, и за то непронуштамъ и то меѣу ове податке ставити.

*) У одной одъ отмѣнѣихъ породица сомборскихъ задрѣао се све до скоро рукописный тврдо увезанный протоколъ прапрадѣда те породице, у коме е побилѣжено было ратованъ съ Турцима и доселѣванъ, управо цела Хроника сомборска, али садашњи потомци те породице нису умели дѣзнити тай записникъ, него су га некако изгубили! Колико ли се таковыхъ писема и у другимъ породицама погубило? Учителѣи, скупиайте, обявляйте такове старе листине, да намъ не пропаду!

Наскоро после изгнанія Турака изъ сомборскогъ предѣла, на позивъ цара Леополда I. досели се до 39,000 сръбскихъ породица у ове землѣ подѣ патриархомъ Арсеніемъ Чарновићемъ, а готово толико сръбскогъ народа служило е было већъ тада подѣ заставама деспота свога Ђорђа Бранковића II. у войсци Пѣмачкогъ кесара. Многи одѣ овыхъ новыхъ доселѣника настане се и у Сомбору кодѣ свое еднокрвне и единародне браће, и съ тымъ се брой жителя у овоме мѣсту знаменито умножи. Сомборъ е у то доба войничку управу имао, и быо средоточно мѣсто многихъ селишта. Простирао се одѣ Богчиноваца *) низъ Дунавъ до Даутова, Барачке и Бав са западне стране. Одѣ сѣвера граничио се са Суботицомъ; одѣ истока са потискимъ мѣстима и са пугстарама Тополомъ и Мушицомъ, а одѣ юга са шанцемъ Брестовцемъ. На цѣломъ томъ великомъ простору небыаше човѣка одѣ друге народности; ерѣ су сви жители тога предѣла были по народности Сръбљи, а по вѣри выше одѣ две треѣине источне, а една мани треѣина западне цркве сынови. —

Године 1691. мѣсеца августа деветнайстога дана учествовали су сомборски войници подѣ предводительствомъ свога капетана Доминика (вальда Неделька) Марковића, а подѣ врховномъ управомъ подвойводе сръбскогъ Ювана Монастерліе у бытки на Михалѣвци кодѣ Сланкамена.

Као што е изъ повѣстнице познато, погинуло е тога дана 26,000 Турака и зароблѣна су три паше а

*) Богчиновацъ, или Богшаново, быо е шанецъ войничкій, у садашнѣмъ хатару опатинскомъ. Кадѣ е год. 1743 вармежа подѣ свою власть сва околна мѣста сръбске погчинила, Богчиновацъ не хтѣо подѣ нѣну власть подчинити се, и десетъ година одуширао се айдучки борећи се и одбѣяюћи свакій нападай. Напоследку примире се Богчиновци, и добыю пардонъ, али су се моралу изселити изъ свога мѣста, те тако населе садашнѣ Стапаре.

27 баряка турскихъ отето е. У бою томъ Сомборци су се яко одликовали, и нѣхъвъ капетанъ Марковиѣ ту е погинуо. Год. 1697. септембра потукли су Србљи подъ предводительствомъ княза Евгенія Турке кодъ Сенте, и у той бытци отликовали су се Сорборци, и споменъ нѣзинъ и до данасъ се задржао у пословици: „Добыо ко царъ (Турскій) на Сенти“ коя се пословица у Сомбору и данасъ врло употребљава. Другій капетанъ сомборскій быо е сынъ Доминика Марковиѣа Борѣе. Да л' су сви Марковиѣи и надъ Србима источне вѣре управляли или су само бунѣвце предводили, управо се незна, али то се ямачно знаде да е после Борѣа Марковиѣа главный комендантъ сомборскога шанца быо сыновацъ последнѣгъ деспота сръбскогъ, грофъ Юванъ Бранковиѣъ, овдѣ познатыи подъ именовъ *кнезь Янко Бранковиѣъ*. Овай великій юнакъ и знаменитый мужъ управляо е као войничкый и граѣанскій повелитель подъ влашкѣу митрополита и главныхъ управителя войске сръбске найпре подвойводе Ювана Монастерлие, а после врховногъ полковника славонске милицие Мойсея Рашковиѣа. Годына нѣговогъ избора за команданта и нѣгове смрти незна се, али е онъ морао по свой прилици одъ год. 1700, па до 1730 овдѣ господарити. На свакий начинъ год. 1723. юштъ е онъ быо живъ и овдѣ е управляо; ерѣ на требнику, кои се у моіой кнѣижници налази, и кои е 1720-те год. у Москви печатанъ, стои доле на листовима оваи подписъ: „сай глеми книга требникъ или молитвословъ свѣчено иереја ишлинѣ станковиѣа зовоми седоглавиѣа да се има знати каде е ѓзе мѣца Маија ай данъ ѓ шанцъ сомборскомъ за две фонте лета гѣја л. # ψ кг (1723), при државе гѣна ариенискѣпа киръ

сопронија, и при благо-родномъ господарѣ кнезь Јанкѣ
бранковићѣ. *)“

Кнезь Янко Бранковић имао е свой дворъ на
мѣсту гдѣ е сада варошка кућа, остатци одъ нѣго-
выхъ кућа јошть су до 1842. године у своме источ-
номъ вкусу извидани могли су се видети, и прили-
комъ кадъ е западнѣй део садашнѣ варошке куће зи-
данъ на великимъ грднимъ опекама одъ развалѣныхъ
зидина могао се читати жигъ латинскѣ Comes Јоан-
nes Bранkovich. Одма до двора Бранковићевогъ къ за-
паду простирао се зверинякъ нѣговъ. Предхвалѣный
кнезь и комендантъ био е човѣкъ благе и добре на-
рави, и управљао е са народомъ као правѣй отаць, у
ратовима био е онъ храбаръ и мужественъ, у мно-
гимъ быткама предводио е свое Сомборце противу Ту-
рака, и бунтовника Ракоцивыхъ, и био е као и сви
Србљи непоколебимомъ вѣрношћу оданъ свѣтломъ
владаюћемъ царско-Хабсбургскомъ дому. Године 1706
у рату противу маѣарскихъ побунѣника, кое е Рако-
ция предводио, потукли су сомборски и други околини
Србљи бунтовнике кодъ Бае, и у слози са осталимъ
Бачванима вѣяли су ихъ чакъ до Кечкемета, гдѣ су
имъ се грозно осветили, за безаконя коя бунтовници
починише надъ Србљима у околини байској запаливши
свето преображенскѣй манастиръ Моноштаръ **) и по-
тукавши калуѣре у време бдѣнѣя.

(Продужиће се.)

*) Книга о којој е рѣчь писана е на садашнѣмъ црквено-сло-
венскомъ езѣку, али овај подписъ, и велико Д о с т о й н о с а
истомъ рукомъ на корици написано е овѣмъ сръско-словен-
скимъ или сръбульскимъ езѣкомъ. Осимъ тога налази се кодъ
мене една печатана Сръбуля. и рукописна ѣаконства употреба-
вана овде за владе Карла IV. Дакле јошть пре 120 година слу-
жило се овдѣ на сръско-словенскомъ езѣку. —

**) Кодъ тога манастира постојало е село Моноштораць, изъ кога
су се люди наши, као и изъ Барачке и Даутова у половини
прошлого вѣка у Станишиће доселили. Ту су и црквене књиге
изъ тѣхъ места донесене.

Песмица. *)

Любичица плава
У травици спава,
Па јој неда травка
Сунчевога зрака.

Она млада пишти
У срдцу е тишти,
Што неможе байна
Угледати дана.

Девојчице мале
Туд' су се играле
Чепркнеле траву
Спазиле ню плаву.

„Весела намъ плавка
К'о мила намъ майка
И к'о што смо младе
Мы веселе саде!“

Ето сунце јарко
Огрея те жарко,
Росица те пои
У теб' мирисъ дои.

За пређашнѣ яде
Богъ ти радостъ даде,
Слави за то Бога
Благот' Творца свога !“

М. Настасићъ.

*) При шетњи пролетњом може се употребити. Арија као у Буквару предм. 23.

Снага молитве.

Младиќа некогъ, кои е вазда за правдомъ и истиномъ тежио, спонадале су чешће мисли и желъ противне тима добродѣтельима, и никако ихъ се отрести не могао. Потужи се зато едномъ на гласу побожномъ и мудрому човѣку, и замоли га, да му покаже лекъ противу тихъ недопуштенихъ мисли и желя. Побожный овај човекъ стигне га пріятельски за руку и рекне му: „Чимъ те нападну на зло мамеће желъ и мисли, а ты таки прибегни молитви; ербо она е најпречій лекъ. И заиста тако е и было, никакве намамне мисли и желъ противне реченимъ врлинама; немогоше му наудити; еръ чимъ га обколу, таки га срдачна Богу молитва одъ нѣихъ одбрани.

превео

Милошъ Настасићъ.

Јошъ неколико физикални игри.

1. *Начиниши да неможе конацъ на вашри изгорети.*

Узми цезву, или ма коју другу одъ плеха или вождја или друге кое руде начинѣну стваръ; намотай на њу конацъ, али притегни га да се свудъ узъ ту гвоздену стваръ приљуби, и остави ихъ онда на пламенъ, конацъ неће изгорети.

Ова игра спада у науку о шоплоши.

Неке ствари примаю топлоту врло алапљиво, тако су све руде, а неке врло леньо, међу тима е и конацъ; и кадгодъ оваке две ствари една за другу прилепљиво на ватри стоје, она сву топлоту ватре на себе прима и отима, тако да е ова нимало добити на ни изгорети неможе.

2. Воду у папиру узключаша.

Узми еданъ комадићъ папира, преви му руб тако, да ти остане папиръ као каква мала четвороуголна или округла тепсица; успи воде у ню, и држи надъ пламеномъ свећу; вода ће се угрејати и узаврети, а папиръ неће изгорети, докъ сва вода у пару не оде.

И овде е онај исти физикални узрокъ, кои е горе споменутъ.

3. Начиниши да ни го папиръ на свећи неизгоре.

Узми комадъ папира и држи га оберучке развишено на пламену свеће, али озго на оно место, где оздо пламенъ вата што већма можешъ на папир пири, и неће изгорети.

И ова игра спада у науку о шоплоши.

Ни една стваръ не може на ватри горети докъ е ладна; свака се мора најпре загрејати докъ се толико неугрее, колко е за ню доволно, да у пламен букне. Некој ствари треба много а некој врло мало топлоте да се загрее. Папиру треба врло мало; али ти озго дувајући и разлађујући га тимъ недашъ ни да се то мало загрее, зато не може ни букнути.

 Съ овимъ 13-имъ бровмъ настае друга четвртъ овогъ Шк. Листа. — Г. Г. пренумеранти, кои су само прву четвртъ предлатили, а и сви родитељи учтиво позываю се, да бы се на овај за школу и младежъ обштекорыстный Листъ и на далъ изволили пренумерирати.

Уредништво Шк. Листа.